

SİYAH
BEYAZ

demet sancak topaloğlu

KUŞ DİLİ
'VADİDE KIŞ'

01 HAZİRAN 26 HAZİRAN 2012

CONFERENCE OF THE BIRDS
'WINTER IN THE VALLEY'

01 JUNE 26 JUNE 2012

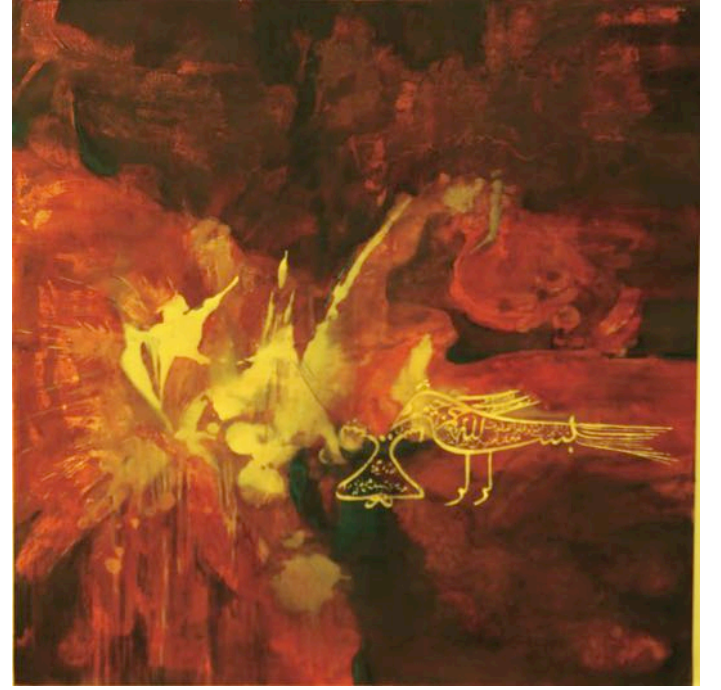
KUŞ DİLİ ‘ Vadide Kış’

Metin Bobaroğlu

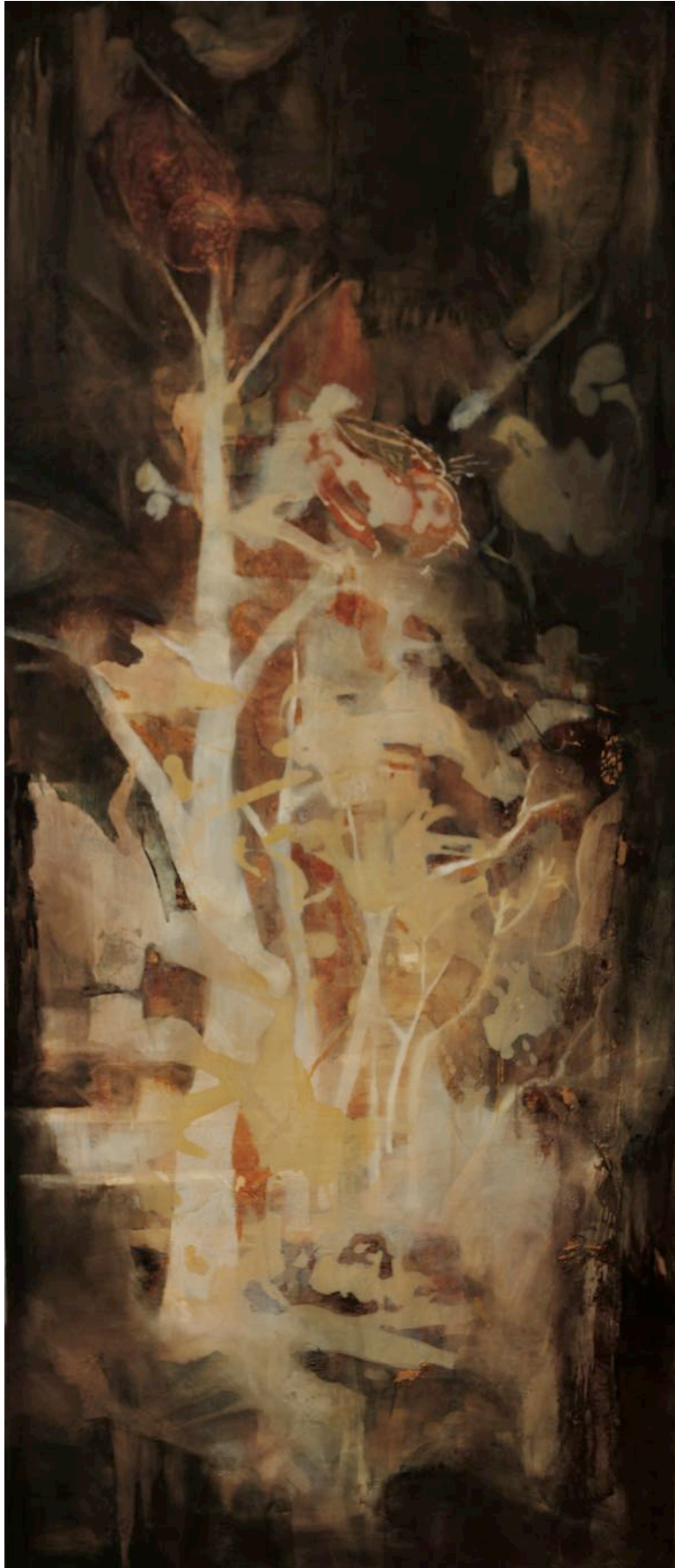
Her yolcu kemaline menzilde, tanıklık ettiğimiz her yolculuksa o aynadan yansıyandır belki de...
Tekin Bingöl Sancak’ın anısına

“O Dergahtan Hal Diliyle Bir Mana Geldi Güneşe Benzeyen Bu Dergah Bir Aynadır”
Mantık Al-Tayr, Feridüddin-i Attar

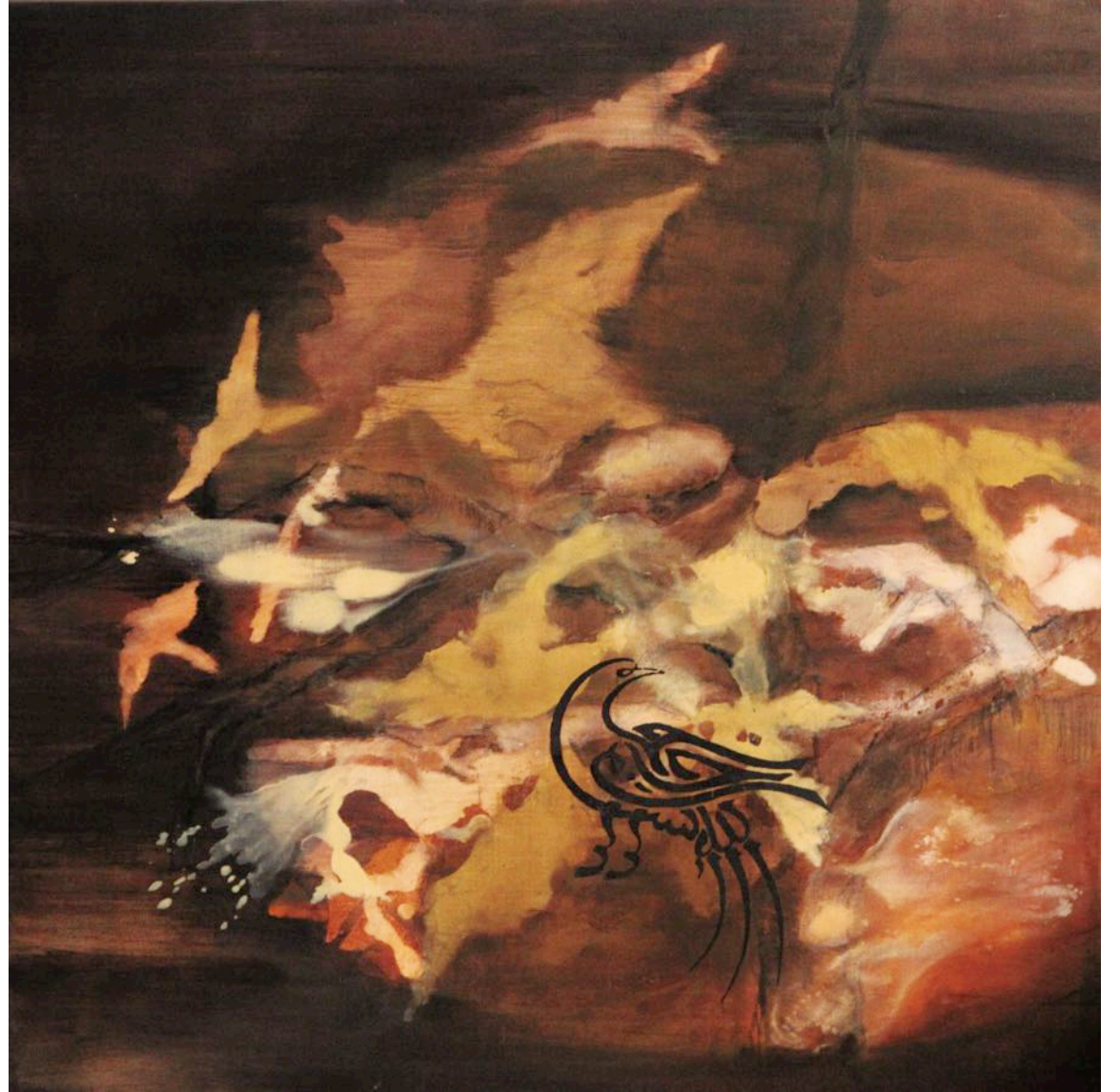
Mitolojinin varlıksal hakikatleri aktarma konusunda kullanılabilecek en yetkin anlatım biçimi olduğu söylenir... Elmas, onu cam sanan bir insan için nasıl camdan fazlası olmayacaksa, mitler de onlara masal gözüyle bakanlar için tarih boyunca masaldan fazlası olmamışlardır... Barındırdıkları anlamları sembolik ve masalımsı yapıları içerisinde saklamaları, onların her nesle aktarılmasını ve kesintisiz devamını sağlayan neredeyse alternatifsiz bir araç olagelmiştir. Bu durumda her şuur onu kendi anlayışına göre yorumlar ve ulaşabildiği derinlikte zevk ederken, zamanı geldiğinde açılmak üzere içinde bulundurduğu anlamın tohum halinde kaldığı ve uygun anlayış toprağına ulaştığında filizlenebileceği söylenir...

İSİMSİZ, 2012
TUVAL ÜZERİ KARIŞIK TEKNİK, 80 x 80 cm
UNTITLED, 2012
MIXED MEDIA ON CANVAS, 80 x 80 cm

İSİMSİZ, 2012
TUVAL ÜZERİ KARIŞIK TEKNİK, 140 x 60 cm
UNTITLED, 2012
MIXED MEDIA ON CANVAS, 140 x 60 cm

İSİMSİZ, 2012
TUVAL ÜZERİ KARIŞIK TEKNİK, 80 x 80 cm
UNTITLED, 2012
MIXED MEDIA ON CANVAS, 80 x 80 cm

“Mitolojiyi anlayabilmek için öncelikle bilimi, sanatı, felsefeyi ve dini anlayabilmek gerekir...”

Beden candan, can da bedenden gizli değil

Zeynep Yasa Yaman

“Dinle, bu ney nasıl şikâyet ediyor; ayrılıkları nasıl anlatıyor.

Diyor ki: Beni kamışlıktan kestiklerinden beri feryadıyla erkek de ağlayıp inlemiştir, kadın da.

Ayrılıktan parça parça olmuş bir gönül isterim ki iştiyak derdini anlatayım ona.

Aslından uzak kalan kişi, buluşma zamanını arar durur.

Ben her toplulukta ağladım, inledim; iyi hallilerle de eş oldum, kötü hallilerle de.

Herkes kendi zannınca dost oldu bana; İçimdeki sırlarımı ise kimse aramadı.

Benim sırrım, feryâdımdan uzak değil; fakat gözde, kulakta o ıstık yok.

Beden candan, can da bedenden gizli değil; fakat kimseye Câmı görmeye izin yok.

Ateştir neyin bu sesi, yel değil. Kimde bu ateş yok ise, yok olsun o kişi.

Aşk ateşidir ki neye düştü; aşk coşkunluğudur ki şaraba düştü.

Ney, bir dosttan ayrılana eştir, dosttur; perdeleri, perdemizi yırttı-gitti.

Ney, kanlarla dolu bir yolun sözünü etmede; Mecnun'un aşk hikâyelerini anlatmada.

Ney gibi bir zehri, ney gibi bir panzehri kim gördü? Ney gibi bir solukdaşı, bir iştiyak çeken kim gördü?

Bu aklın mahremi, akılsızdan başkası değildir; dile de kulaktan başka müşteri yoktur.

Gamımızla günler geçti, akşamlar oldu; günler yanışlarla yoldaş kesildi de yandı-gitti.

Günler geçip gittiye, de ki: Geçin gidin, pervamız yok. Sen kal ey dost, temizlikte sana benzer yok.

Balıktan başka herkes suya kandı, rızkı olmayanın da günü uzadıkça uzadı.

Ham, pişkin, olgun kişinin hâlini hiç mi, hiç anlayamaz; Öyleyse sözü kısa kesmek gerek vesselâm..

Mesnevi, Mevlana Celaleddin Rumi¹

İletişimin ve bilgi paylaşımının hızla arttığı "küreselleşme" çağında kuantum fiziği ve tasavvuf arasındaki ilişkiden çokca söz edilir oldu. Bu ortaklaşma, genel olarak islami doğu ve hıristiyani batı arasındaki karşıt duruşun, keskin sınırların bozulup genişlediği bir arakesitte yer aldı, bir ölçüde birbirini içine alan yeni bir düşünce biçiminin yolunu açtı. Kuantum fiziğindeki gelişmeler, Doğu’nun 7. yüzyıldan beri süren batılılaşıma yolculuğuna mesafeli bakan batıyı doğunun bütüncül görüşüne yakınlaştırdı. Erwin Schrödinger’in 1935 yılında yaptığı ve “Schrödinger’in Kedisi” olarak anılan deneyi, bir kuantum kuramı olarak modernist sistemin pozitivist ifadeleri konusunda yeterli kuşkuyu yaratmıştı.²

“Schrödinger’in Kedisi”, kuramsal olarak, özdeksel dünyanın izleyicisi olmadığını, onu anlamlandırmanın yalnızca bilimsel yasalarla değil, deneye tabi tutul(a-mayan) sezgisel/zihinsel kavrama ile de olası olduğunu göstermişti. Tartışmaya açık bu kuram, farklı bakış açılarından çeşitli kümelenmelere yol açmış, gerçeği bilmenin ve kavramanın tek bir yolu olmadığını sorgulamak ve anlamak için bir ortam yaratmıştı.

“Çoklu Dünyalar/Paralel Evrenler” kuramı üzerine çalışmış Hugh Everett’e göre evrenin dışırası olamayacağı için, evren dışarıdan değil içeriden gözlemlenmeliydi.

Everett’in varsayımına göre bileşik bir durumda bulunan evren üzerinde içeriden bir gözlem yapıldığında, evren, olası sonuç sayısınca çoğalıyordu ve o, insanların farklı anlarda çoklu yaşamlarına devam eden varlıklar olduğuna inanıyordu. Tek bir evren fikrini sarsan bu kuram, bir anlamda o güne kadar savunulan fiziksel gerçekliği reddediyordu. Paralel evrenler görüşü, sonsuz sayıda dünyalarda birbirinden farklı yaşamların olabileceğini ve bunların da farklı olaylar zincirinin gelişmesini sağladığını anlatıyordu.

Fizik kuramcıları ile sufi geleneğini birleştiren görüşler, varlık ile yokluk arasındaki sınırları kaldırırken tasavvufa olan ilgiyi artırdı, batıda mistisizm yükselişe geçti.

Abdülkadir Geylani, Mevlânâ Celaleddin Rumi, Hoca Ahmed Yesevi, Yunus Emre, Hacı Bektaş-ı Veli, Hacı Bayram-ı Veli, İbni Sina gibi sufilik mertebesine ulaşmak için yaşayan mutasavvıflar, insanın akıl yoluyla erişemediği ilahî ve gayb âlemine (görülmeyen bilinmeyen) ait hakikatlere sezgiyle ulaşmayı denemişlerdi. Bütün dünyada ilgiyle okunan Paulo Coelho’nun Simyacı’sında da Endülüslü çoban Santiago, kendi menkıbelerini aramak için binbir güçlüğe katlanarak Mısır piramitlerine doğru çıktığı yolculukta “her şey bir ve tek şeydir” sonucuna varıyordu.³ Arjantinli yazar Jorge Luis Borges, “Zahir” ve “

Alef”⁴ öykülerinde zaman ve mekân kavramlarını sorguluyor, geçmiş ve geleceğin bitimsizliğini, evrenin tüm noktalarını aynı anda birden görebildiğini, tanrıyı kavradığını dile getirirken bütün noktaları içeren bu tek noktanın sonsuz ve bitimsizliğini, kendinin de öncesiz ve sonrasız bir nehirde akıp giden bir nokta olduğunu farkediyordu.

Stephen Hawking, Zamanın Kısa Tarihi’nde zamanı;

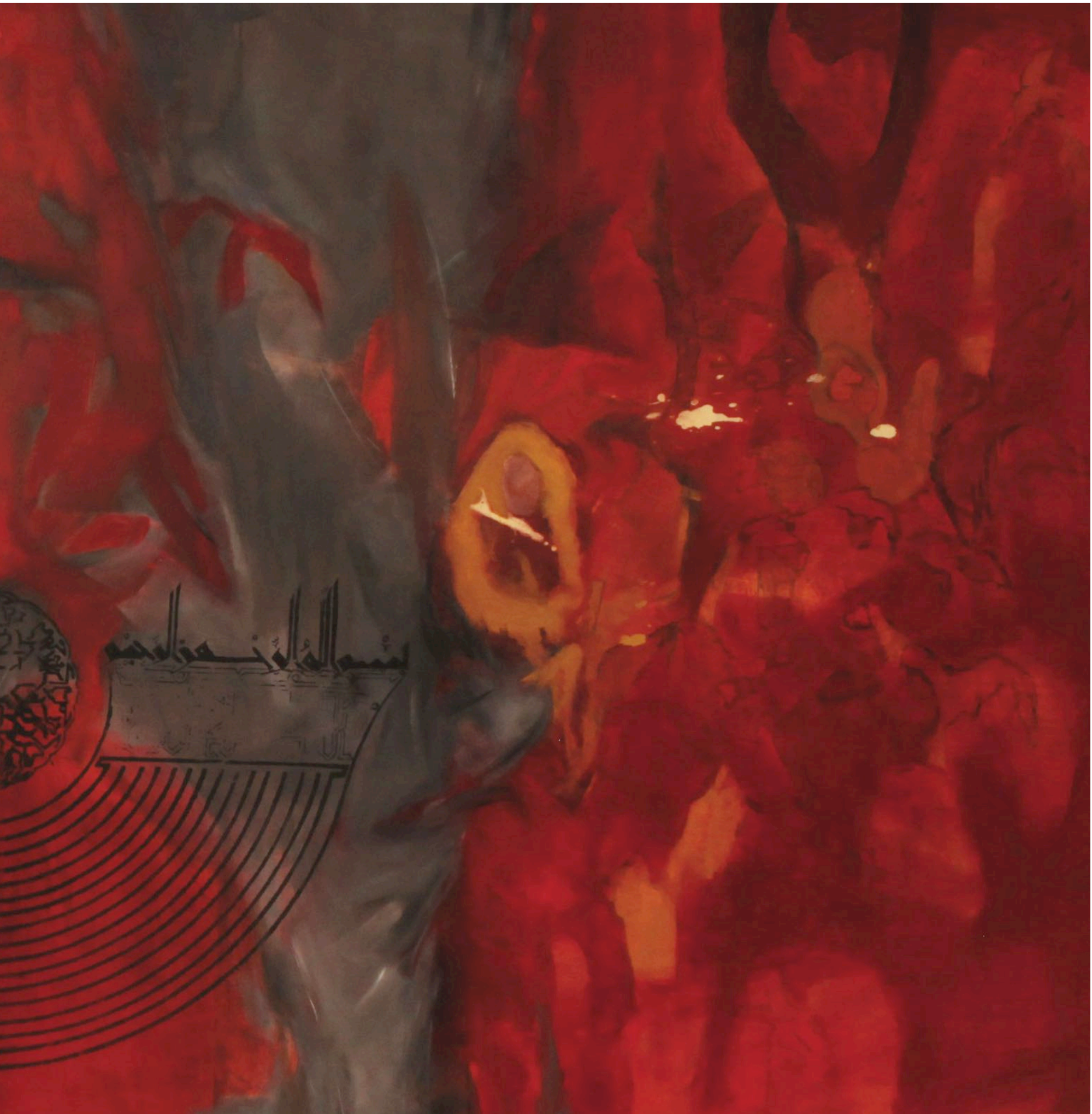
“(…) buradan, sanal zamanın aslında gerçek zaman olduğu ve gerçek zaman dediğimizin ise düşümüzün bir ürünü olduğu önerilebilir. Gerçek zamanda evren, uzay-zamanın sınırını oluşturan ve bilim yasalarının işlemediği tekilliklerde başlamakta ve son bulmaktadır. Fakat sanal zamanda tekillikler ve sınırlar bulunmamaktadır. Belki de ohalde, sanal dediğimiz zaman aslın da daha temeldir ve gerçek dediğimiz zaman ise evreni, olduğunu düşündüğümüz biçimiyle tanımlamamızı kolaylaştır mak için uydurduğumuz bir kavram dır. (...) bilimsel bir kuram, yalnızca gözlemlerimizi betimleyebilmek için kurduğumuz matematik bir modeldir; salt kafamızda vardır. Bundan dolayı “gerçek” zamanın mı yoksa “sanal” zamanın mı gerçek olduğu sorusunu sormanın anlamı yoktur. Önemli olan hangisinin betimlemede yararlı olduğudur.”⁵ sözleriyle tanımlıyor.

Demet Sancak-Topaloğlu’nun uğraşı, belki de öğrenciliğinden beri süren içe bakma, kendini bulma yolculuğu olarak düşünülebilir. 1990’ların ortalarından başlayarak yapıtlarının arka planını

İSİMSİZ, 2012
TUVAL ÜZERİ KARIŞIK TEKNİK, DİPTİK, 120 x 240 cm
UNTITLED, 2012
MIXED MEDIA ON CANVAS, DIPTYCH, 120 x 240 cm

İSİMSİZ,2012
TUVAL ÜZERİ KARIŞIK TEKNİK, 80 x 80 cm
UNTITLED, 2012
MIXED MEDIA ON CANVAS, 80 x 80 cm

oluşturan tarihsel geçmişle hesaplaşan sanatçının, modernizme içkin olanla yerel olan arasında kurduğu iletişimde kendi kültürel ve toplumsal geleneğine içerden baktığı, gerçeği parçalara ayırarak pozitivist ardışıklığı parantez dışına aldığı bu yaklaşım,geçmişin, kültürlerin zamansız ve mekânsız olarak yeniden birbirine bağlanması olarak yansıyor resimlerine. Sanal bir zamanda düşsel bir imge denizine dönüşen tuvallerinde, bağlamlarından, mekânlarından koparılmış parçacıklarla örülü hristiyan/Bizans ve islam/Osmanlı imgeleri, ikon-a-ları, yeni ve karmaşık bir anlam denizinde yüzüyorlar. Gerçeklik yansımalarının, açık temsillerin yok edildiği bu düzlemde, neolitik kültürlerin izlerini, mühürlerini, kendi varoluş nedenlerinden farklılaştırarak kullanıyor.

Demet Sancak-Topaloğlu, kültürel katmanları, bu coğrafyadaki tarihi, yaşamları, izleri anlamak, aramak, hissetmek olarak dillendirilebilecek, bir tür “bugünün gözüyle dünya bakma”ya odaklanan yolculuğunun bugünkü durağında farklı bir bilince erişiyor.Yüreğindeki sırrı keşfetmeye yöneliyor. Bu yöneliş, neyzen olan babasının ölümle sonlanan hastalığı

sırasındaki sorgulamalarla ivme kazanıyor. Neye üflenene nefesi idrak etmek için, kederden sevinç yaratmayı, sınırı olmayan bir denizde yüzmeyi deneyimlemek, kendiyle yüzleşmek istiyor. Ölümle bitmeyen bir varoluşun peşine takılıp, farklı bir sürece giriyor. Söylence ile gerçeğin, gerçek ile gerçeküstünün sınırlarında dolaşıyor, hayallerini, ruhunu, kendini resimlerine yansıtıyor.

Kültürlerin ortaklaştığı arakesitte gezinirken tarihin derinliklerinden taşınan imge/simgeleri zamansız, çoklu bir evrende biraraya getiriyor. Yeni sergisinin temel yaklaşımı ise İranlı Sufi şair Ferîdüddîn-i Attâr’ın kuşların Simurg’u bulma, ona ulaşma yolculuklarıyla ilgili mesnevi biçimindeki Mantık-ut Tayr öyküsünden hareketle,kendi menkıbelerini yaratma ve anlamlandırma olarak tanımlanabilir. İstek, aşk, marifet, istigna, tevhid, hayret, yokluk vadilerinde süren arayışları resimlerine de taşıyor. Bir tür kapanış, içe dönüş, “kendini tanıma” sürecinin izleri yaptıkları. Yokoluşunda arıyor varoluşunu; hem var hem yok.

Sancak-Topaloğlu’nun yaptıklarını hologram evren kuramıyla ya da yeni fizik anlayışıyla ilişkilendirerek kavramak da olası.Ana kaynaktan gelen ışınla aydınlatıldığı

sürece göze görünen ve varlığını sürdüren hologram, aslında nesnenin ve görüntüsünün var olmadığı üç boyutlu bir yanılsama olarak, görsel olduğu kadar zihinsel yolculuklar içinde de sınırlamaların, uzaklık, yakınlık, derinlik gibi kavramların aşılabileceğini, insanı, evreni ve yaratılış kanunlarının anlaşılabilirliğini kavratıyor.

Sancak-Topaloğlu’nun sanatını oluşturan alt yapı, bütün mistiklerin ve tasavvuf ehillerinin ortaklaştığı, bedenle ve zihinle sürdürülen yolculukları, Hallacı Mansur’dan Hacı Bektaş Veli’ye, Yunus Emre’den Pir Sultan Abdal’a, Âşık Veysel’e uzanan,“varlığın birliği” kuramını anımsatıyor. Sanki, geçmiş, şimdi ve gelecek biçiminde ardışık olarak sıralanan zamanı ve mekânı ayırıştırarak, doğrusal ve parçalanabilir tek evren anlayışının ötesine geçerek yalnızca varoluş anına yöneliyor.

Sanat serüveninde geçirdiği değişim, sergiye Simurg üzerinden yansıyor. Simurg’a ulaşma isteğindeki kuşların yolculuğunu, bu yolculuktaki engelleri, değişim ve dönüşümleri, simgelerle ele alıyor, metonimik olarak biraraya getiriyor. İmgeler ve işaretler, parça olarak diğer bir parçaya bağlanıyor; aradaki

İSİMSİZ, 2012
TUVAL ÜZERİ KARIŞIK TEKNİK, 140 x 60 cm
UNTITLED, 2012
MIXED MEDIA ON CANVAS, 140 x 60 cm

bağlantılılık, farklılık
bitiştiriliyor.

Tuvalinin yüzeyindeki karmaşık, kaotik, dışa vurumcu boya lekelerinin en üst katmanında yer alan ve hakikat yolunun yolcularını simgeleyen kuşlar, bu kuşların önderi Hüdhüd, yoluna düşülen, küllerinden yeniden doğan efsanevi Simurg, bütün bunlar, Borges'in "dünyayı düşlemekteyiz" ifadesi üzerinde yeniden duraklamayı sağlıyor. Rastlantı ve kaos, sistemdeki düzensizliğin arttırdığı entropi, algoritmik karmaşa, karadelik gibi kuantum mekaniğini kavramlarını ve kuramlarını irdeleyen David Ruelle'un *Rastlantı ve Kaos*⁶ adlı kitabında açıkladığı fiziksel sorunların; tarih, ekonomi, bilim ve sosyal yaşam, sanat, ekonomi, siyaset, dinsel inaçlar, vb. bir çok alanın yanısıra Sancak-Topaloğlu'nun yapıtlarını da etkilediği anlaşıyor.

Tevhid vadisinde dolaşan
Demet Sancak-Topaloğlu,

sergisinde Gayb âleminde gizlenmiş güneşi arayan kuşların peşine düşüyor, bulutlardan sıyrılıp onların üstüne doğmasını izliyor. Bu yolla kendi mitlerini, menkıbelerini, öykülerini oluşturuyor. Bu yolculuktaki aydınlanma, bir ayrılış, parçalanma, ölüm, yok oluştan ziyade, evrendeki herşeyin sonsuz biçimde birbiriyle bağlantılı olduğunu duyumsatıyor.

Yapıtlarını, bu ülkede yaşayan hemen herkesin ortak "bellek"inde yer eden geleneksel masal tekerlemeleri ile mitolojiler arasındaki ilintiye, "zaman"ı "zaman"ın içine alarak "gelenek"i zamansız ama tarihi kılan kurguya yaşıyor. Masallarda da, "Bir varmış bir yokmuş. Zaman zaman içinde kalbur, saman içinde. Deve tellal iken, pire berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır salları iken..." ya da "Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirir oynarken eski hamam içinde... Dırıldıydı,

mırıltıydı, raftan fincan düştü kırıldıydı..." diye sürüp giden sözler, anlatıcıya göre değişen öznelerin geleneksel rollere, olgulara, işlevlere duyduğu kuşkuyu dile getirerek geçmiş 'an'a taşıyor.

Ana ile çocuğun zaman ve rol değişimi, deve ile pirenin tellal ve berber olmaları, "düşünce"nin kendini, aklın denetimi, estetik ve etik kaygılar dışında var etmesi, "gelenek"i muhafazakar olduğu kadar yeniliklere kapı aralayan, çelişkili, gerçeküstü bir direnç alanı olarak değerlendirmeyi de sağlayabilir. Demet Sancak-Topaloğlu'nun, kalıpları/belli biçimleri koruyup içeriği değiştirerek, düşünce ve dışavurumlarını 'gelenek' içinde var etmesi, tarih içinde yok olmamayı bu yolla başarması, sanatının tarih ve gelenekle olan bağına bir açıklık getiriyor. Geçmiş ve gelecek zamandaki halleri de içinde barındıran bütünsellik, eşzamanlılık sanatını belirliyor.

İSİMSİZ, 2012
TUVAL ÜZERİ KARIŞIK TEKNİK, 80 x 80 cm
UNTITLED, 2012
MIXED MEDIA ON CANVAS, 80 x 80 cm

1. Abdülhakî Gölpinarlı, 1990., Mesnevi Tercemesi ve Şerhi Cilt: 1-2, İstanbul: İnkılap Kitabevi.

2. Bilgilenmek ve deneyin ayrıtıları için bkz. <http://fizikdelisi.blogspot.com/schrodinger-in-kedisi/3881263> , <http://www.zamandayolculuk.com/cetinbal/schrodinger.htm> (Erişim: 1 Mayıs 2012)

3. Paulo Coelho, 2011., Simyacı (Özgün Adı: The Alchemist, 1988), Çev. Özdemir İnce, İstanbul: Can Yayınları.

4. Jorge Luis Borges., 2010 (1.B. 1998), Alef (Özgün adı: The Aleph, 1949), Çev. Tomris Uyar, Peral Bayaz Charum, Fatma Akerson, Osman Yemer, İstanbul: İletişim Yayınları.

5. Stephen W. Hawking, (1987) 1988., Zamanın Kısa Tarihi (Özgün adı: A Brief History of Time), Çev. Dr. Sabit Say ve Murat Uraz, İstanbul: Milliyet Yayınları, s. 150-151.

6. David Ruelle, 1995 (5. B), Rastlantı ve Kaos (Özgün adı: Chance and Chaos), Çev. Deniz Yurtören, Ankara: TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları.

**SİYAH
BEYAZ**
•BAR•

CUMA

BLACK OUT

Basgitar: Sadık Sağlam *Gitar:* Burak Güven *Davul:* Kaan Akıman
Klavye ve saksafon: Mehmet Erdemli *Vokal:* Derya Sade

CUMARTESİ

İNADINA BLUES

Gitar: Emre Alp *Basgitar:* Semih Ertuğrul
Davul: Oğuzhan Gürs

EXIT

Gitar ve Vokal: Gürbüz Barlas *Basgitar:* Sadık Sağlam
Davul: Nusret Gürs

kavaklıdere sokak 3/1 06540 kavaklıdere ANKARA TURKEY
t 0312 467 7234
siyahbeyazbar@gmail.com

**SİYAH
BEYAZ**

SİYAH BEYAZ SANAT GALERİSİ

kavaklıdere sokak 3/1-2 06540 kavaklıdere ANKARA TURKEY
t 0312 428 2641 f 0312 427 0005
www.galerisiyahbeyaz.com galerisiyahbeyaz@gmail.com
tasarım: sera sade baskı: rekmay